

# Nya föreskrifter och allmänna råd om skyddat boende

Johanna Nilsson, jurist, Socialstyrelsen



# Nya föreskrifter och allmänna råd om skyddat boende

- Introduktion
  - Bakgrund och syfte
  - Skillnaden mellan föreskrifter och allmänna råd?
- Guide genom de 8 kapitlen
- Meddelandeblad

# Introduktion

- Socialstyrelsen har beslutat om nya föreskrifter och allmänna råd om skyddat boende.
- Träder i kraft den 1 juni 2025.
- Riktar sig till alla som driver skyddat boende, oavsett regi.



# Syfte med föreskrifterna

- Bidra till att insatsen skyddat boende håller en god kvalitet och erbjuder en trygg och säker vistelse.
- Minska de skillnader i kvalitet som finns mellan olika skyddade boenden.
- Vara ett stöd för Inspektionen för vård och omsorg, IVO, vid deras tillsyn och tillståndsprövning.



# Författningens innehåll

- 1 kap. Tillämpningsområde
- 2 kap. Ledningssystem
- 3 kap. Säkerhetsarbete
- 4 kap. Inskrivning i skyddat boende
- 5 kap. Genomförandet av insatsen skyddat boende
- 6 kap. Personalens kompetens
- 7 kap. Bemanning i skyddat boende
- 8 kap. Lokaler och skyddsanordningar

# Föreskrifter och allmänna råd



**Föreskrifter:  
bindande regler  
(bemyndigande  
krävs)**



**Allmänna råd:  
generella  
rekommendationer  
om hur en  
bestämmelse bör  
eller kan tillämpas**



**Finns även  
annan  
reglering som  
rör skyddat  
boende!**

# 1 kap. Tillämpningsområde



# 1 kap. Tillämpningsområde

Ska tillämpas av alla som driver skyddade boenden, oavsett regi som t.ex.:

- ideella
- privata
- kommunala boenden





# 2 kap. Ledningssystem

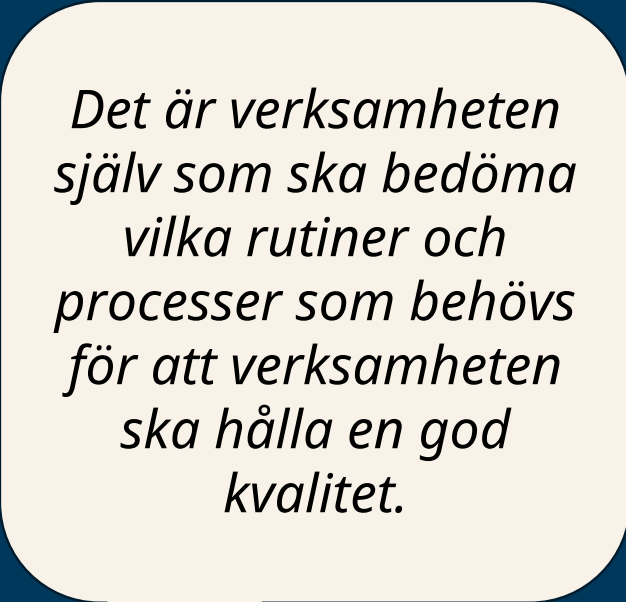


## 2 kap. Ledningssystem

### Ledningssystem (1 §)

Bestämmelser om den som bedriver socialtjänst ansvarar för att det finns de processer och rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet finns i:

*Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.*



*Det är verksamheten själv som ska bedöma vilka rutiner och processer som behövs för att verksamheten ska hålla en god kvalitet.*

## 2 kap. Ledningssystem

### Krav på rutiner (2 §)

- hur bedömningen av om ett boende är lämpligt för en person som socialnämnden ansöker om inskrivning för ska göras
- hur säkerhetsplanering ska genomföras
- hur skyddade personuppgifter ska hanteras
- hur anmälningsskyldigheten enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen ska fullgöras (anmäla oro för barn).

*Detta är områden som är centrala för att tryggheten och säkerheten ska kunna upprätthållas.*

## 3 kap. Säkerhetsarbete



# 3 kap. Säkerhetsarbete

## Systematiskt säkerhetsarbete (1§)

Det ska bedrivas ett systematiskt säkerhetsarbete i verksamheten.

Syfte: Att skapa och upprätthålla trygghet & säkerhet.

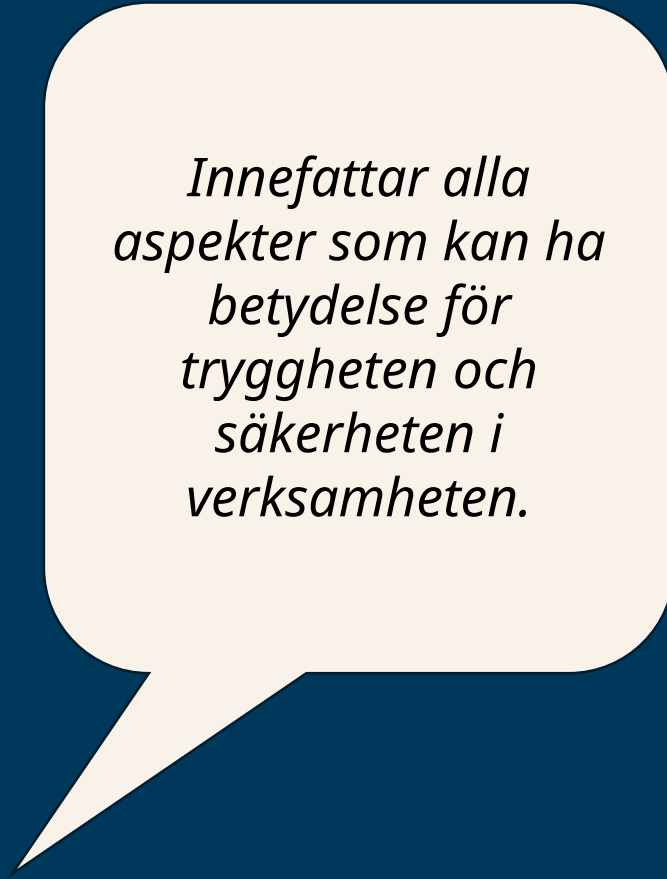


# 3 kap. Säkerhetsarbete

## Systematiskt säkerhetsarbete (2 §)

Ingår att fortlöpande identifiera:

- vilka risker som kan finnas när det gäller trygghet och säkerhet i verksamheten
- vilka åtgärder som behöver vidtas för att skapa och upprätthålla trygghet och säkerhet i verksamheten.



*Innefattar alla aspekter som kan ha betydelse för tryggheten och säkerheten i verksamheten.*

# 3 kap. Säkerhetsarbete

## Säkerhetsplanering för vuxna (3 §)

- Ska genomföras tillsammans med varje vuxen person som är inskriven i boendet.
- Ska anpassas till varje vuxen persons individuella behov och förutsättningar.

Syfte: Att förebygga och förhindra att den vuxna utsätts för hot, våld eller andra övergrepp.

Vid behov ska säkerhetsplaneringen revideras.

*Verksamheten ska  
bl.a. bygga på  
förtroende för och i  
samarbete med den  
enskilde och utformas  
så att vistelsen  
upplevs som  
meningsfull  
(3 kap. 3 §  
socialtjänst-  
förordningen)*

# 3 kap. Säkerhetsarbete

## Allmänna råd - Säkerhetsplanering för vuxna

Innehåller rekommendationer om:

- när en säkerhetsplanering bör genomföras
- vad en säkerhetsplanering bör utgå från
- vilka moment som ingår
- när det kan finnas behov av revidering
- att information om digital säkerhet bör ges i samband med säkerhetsplaneringen





# 3 kap. Säkerhetsarbete

## Allmänna råd - Säkerhetsplanering för vuxna

I säkerhetsplaneringen bör det ingå att:

- identifiera situationer som kan innebära risk för hot, våld eller andra övergrepp,
- planera för vilka åtgärder som behöver vidtas för att förhindra att identifierade situationer uppstår, och
- planera för hur identifierade situationer ska hanteras om de uppstår.

*Verksamheten ska bedrivas  
i fortlöpande samarbete  
med socialnämnden  
(3 kap. 4 §  
socialtjänstförordningen)*

# 3 kap. Säkerhetsarbete

## Allmänna råd - Säkerhetsplanering för vuxna

Behov av att revidera säkerhetsplaneringen kan finnas om det t.ex.:

- har tillkommit omständigheter eller inträffat händelser som kan innebära att risken för hot, våld eller andra övergrepp förändras
- inför riskhöjande aktiviteter

*Forskning har visat att om den våldsutsatta avser att separera eller nyligen har separerat är det faktorer som innebär en förhöjd risk för våld.*

# 3 kap. Säkerhetsarbete

## Säkerhetsplanering för barn (4 §)

Bestämmelser om att det vid skyddade boenden som tar emot barn ska finnas en särskilt utsedd person som har i uppgift att genomföra säkerhetsplanering för barnet finns i 3 kap. 3 a § andra stycket socialtjänstförordningen.

*Att säkerhetsplanering genomförs för barn är lika viktigt som att säkerhetsplanering genomförs för vuxna!*

# 3 kap. Säkerhetsarbete

## Säkerhetsplanering för barn (5 och 6 §§)

- Syfte: Att förebygga och förhindra att barnet utsätts för eller bevittnar hot, våld eller andra övergrepp.
- Ska revideras vid behov.
- Ska anpassas till varje barns ålder, mognad och individuella förutsättningar.

# 3 kap. Säkerhetsarbete

## Allmänna råd - Säkerhetsplanering för barn

Motsvarar de allmänna råd som ges för vuxna.

Tillägg: den vårdnadshavare som barnet är placerat tillsammans med bör också få stöd i hur hen kan bidra till att upprätthålla barnets säkerhet.



# 4 kap. Inskrivning i skyddat boende



# 4 kap. Inskrivning i skyddat boende

## Lämplighetsbedömning (1 §)

Den som beslutar om inskrivning ska, vid bedömningen av om boendet är lämpligt, utgå från:

- socialnämndens bedömning av vilket behov av stöd och skydd som den vuxna eller barnet har
- socialnämndens redogörelse för omständigheterna i övrigt kring den vuxna eller barnet



# 4 kap. Inskrivning i skyddat boende

## Lämplighetsbedömning (2 §)

- Särskilt beakta: hur den vuxnas/barnets behov av stöd och skydd kan tillgodoses med hänsyn tagen till
  - verksamhetens inriktning,
  - tillgången till personal, personalens kompetens
  - och boendets utformning.
- Även beakta: om inskrivningen kan få negativa konsekvenser för den person som ska skrivas in eller för övriga personer i det skyddade boendet när det gäller tryggheten och säkerheten.

*Det kan innebära säkerhetsrisker att blanda olika målgrupper i samma boende!*

*Vid beslut om inskrivning ska lämplighetsbedömningen dokumenteras (4 kap. 3 §)*



## 4 kap. Inskrivning i skyddat boende

### Information till barn ( 4 och 5 §§)

Bestämmelser om att det ska finnas en särskilt utsedd person som har i uppgift att ge information till barnet finns i 3 kap. 3 a § andra stycket socialtjänstförordningen.

Barnet ska, i samband med inskrivningen, få information om: vad ett skyddat boende är, vad det kan innebära att vara placerad och annan relevant information.



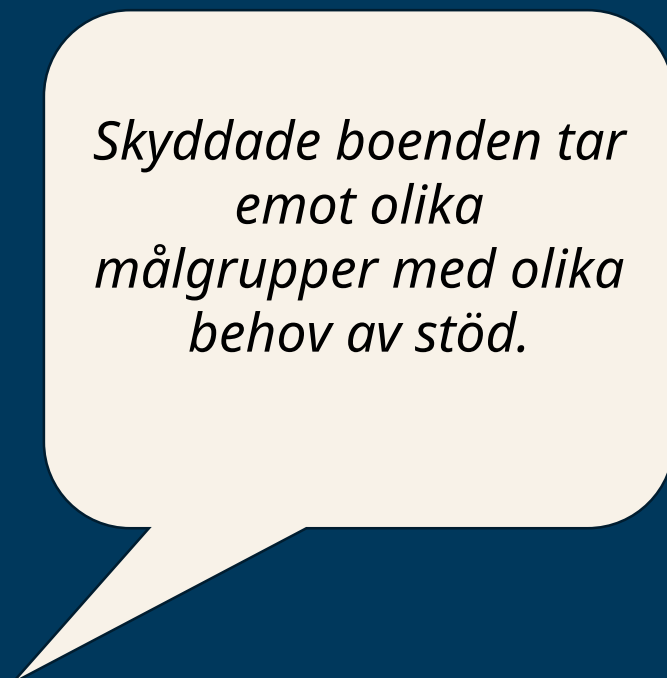
*Att barnet har rätt till  
relevant och  
anpassad information  
& att vara delaktig  
framgår av lag!*

# 5 kap. Genomförandet av insatsen skyddat boende



## 5 kap. Genomförandet av insatsen skyddat boende

**1 §** - I ett skyddat boende ska det erbjudas stöd och skydd som är anpassat till de grupper som verksamheten är avsedd för.



*Skyddade boenden tar  
emot olika  
målgrupper med olika  
behov av stöd.*

# 5 kap. Genomförandet av insatsen skyddat boende

## Allmänna råd – Individanpassat stöd enligt 3 kap. 1 b § socialtjänstförordningen

- Bör bestå av olika insatser som stärker den vuxnas förmåga att klara sig själv och minska sårbarheten.
- Stödet bör, med utgångspunkt i den vuxnas individuella behov och förutsättningar, bl.a. bestå av 

- *stöd att bearbeta upplevelser av hot, våld eller andra övergrepp*
- *samhällsinformation & rådgivning*
- *stöd vid kontakter med myndigheter & andra aktörer*
- *stödsamtal*
- *stöd i föräldraskapet*
- *praktisk hjälp i vardagen*
- *stöd att bygga upp nya sociala nätverk & ha en meningsfull fritid.*

# 5 kap. Genomförandet av insatsen skyddat boende

## Allmänna råd – Individanpassat stöd till barn

Stöd till barn bör, med anpassning till barnets ålder, mognad och individuella förutsättningar, bl.a. bestå av stöd i att:

- bearbeta upplevelser av hot, våld eller andra övergrepp, genom t.ex. stödsamtal
- kunna delta i förskolans verksamhet
- kunna upprätthålla skolgång
- bibehålla eller skapa nya sociala relationer & ha en meningsfull fritid under vistelsen i boendet

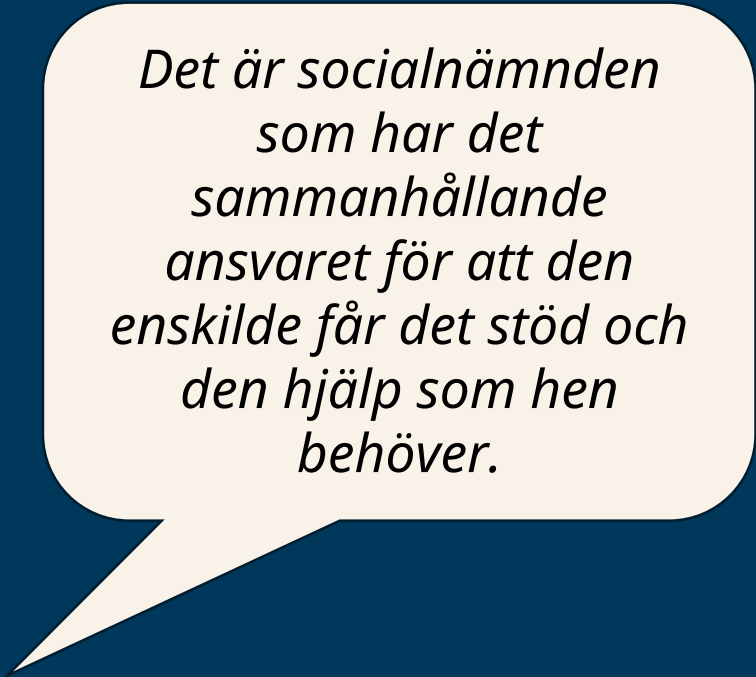


# 5 kap. Genomförandet av insatsen skyddat boende

## Samverkan med socialtjänsten (2 §)

Föreståndaren ska se till att socialnämnden uppmärksammas på

- om en vuxens eller ett barns behov förändras
- om en vuxen eller ett barn har behov av stöd och skydd som inte kan tillgodoses i det skyddade boendet

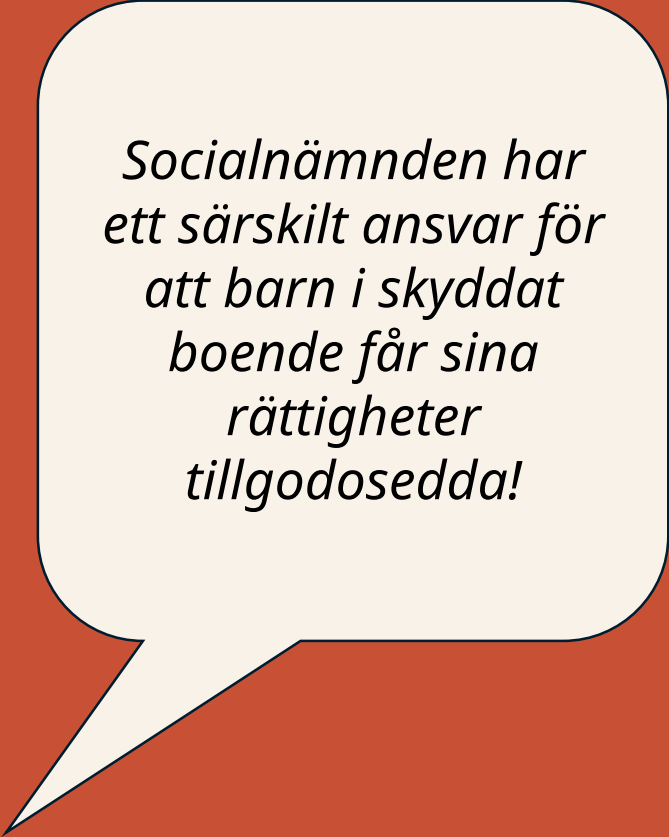


*Det är socialnämnden som har det sammanhållande ansvaret för att den enskilde får det stöd och den hjälp som hen behöver.*

# 5 kap. Genomförandet av insatsen skyddat boende

## Allmänna råd - Samverkan enligt 3 kap. 5 § socialtjänstlagen (barn)

Den som bedriver verksamheten bör särskilt beakta behovet av samverkan för att säkerställa att barn som är placerade på boendet får sina behov av hälso- och sjukvård och tandvård, förskola, skola, sysselsättning och fritidsaktiviteter tillgodosedda.



*Socialnämnden har  
ett särskilt ansvar för  
att barn i skyddat  
boende får sina  
rättigheter  
tillgodosedda!*

# 6 kap. Personals kompetens





# 6 kap. Personalens kompetens

## Föreståndarens kompetens (1 §)

Ska ha den sammantagna kompetens som behövs för att kunna leda, utveckla och följa upp verksamheten. Föreståndaren ska ha:

- en högskoleutbildning vars innehåll är relevant för den verksamhet som bedrivs vid skyddat boende
- erfarenhet av arbete vid skyddat boende eller liknande verksamhet
- personlig lämplighet



*Föreståndarens utbildning och kompetens är viktiga faktorer för kvaliteten på verksamheten.*

# 6 kap. Personalens kompetens

## Allmänna råd - Föreståndarens kompetens

- Högskoleutbildning (minst 180 högskolepoäng och ha en inriktning mot socialt arbete, socialpedagogik, beteendevetenskap eller annan relevant inriktning)
- Kunskap om hot, våld och andra övergrepp samt förmåga att omsätta kunskapen praktiskt.
- Kunskap om de grupper verksamheten är avsedd för och det regelverk som gäller för verksamheten.



# 6 kap. Personalens kompetens

## Övrig personals kompetens (2 §)

Ska ha den utbildning, erfarenhet och personliga lämplighet som behövs för att kunna utföra sina arbetsuppgifter. Personalens sammantagna kompetens ska ge förutsättningar för att

- möta behoven av stöd hos de grupper som boendet är avsett för och
- säkerställa en trygg och säker insats.



*Personalens kompetens är av central betydelse för att kunna erbjuda insatser av god kvalitet.*

# 6 kap. Personalens kompetens

## Allmänna råd - Övrig personals kompetens

Personalen bör ha:

- minst en 2-årig eftergymnasial utbildning
- flertalet bör ha en utbildning med inriktning mot socialt arbete, socialpedagogik, beteendevetenskap eller någon annan relevant inriktning
- kunskap om hot, våld och andra övergrepp samt förmåga att omsätta kunskapen i praktiken.



# 6 kap. Personalens kompetens

## **Skyddade boenden som tar emot barn (3 §)**

Bestämmelser om att det vid skyddade boenden som tar emot barn ska finnas personal med kunskap om barns behov och rättigheter finns 3 kap. 3 a § socialtjänstförordningen.

## **Introduktion, handledning & kompetensutveckling (4 §)**

Personalen ska få den introduktion, handledning och kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter.



# 6 kap. Personalens kompetens

## Allmänna råd - Introduktion, handledning och kompetensutveckling

Bör förmedla kunskap om:

- behoven av stöd och skydd hos de grupper som verksamheten är avsedd för
- hot, våld och andra övergrepp och dess konsekvenser
- traumamedvetet bemötande
- hur personalen bör agera i akuta situationer som innefattar hot, våld och andra övergrepp



*Bör även förmedla kunskap om för verksamheten gällande regelverk.*

# 7 kap. Bemanning i skyddat boende



# 7 kap. Bemanning i skyddat boende

## Anpassning av bemanningen (1 §)

Den som bedriver verksamhet i form av skyddat boende ska anpassa bemanningen i boendet så att den ger förutsättningar för

- att tillgodose de behov av stöd och hjälp som de personer som är inskrivna i boendet har, och
- en trygg och säker insats.

*Vissa målgrupper eller skyddssökande kan ha större behov av hög personalnärvaro än andra.*



# 7 kap. Bemanning i skyddat boende

## Allmänna råd - Anpassning av bemanningen

Vid bedömningen av hur ett skyddat boende ska vara bemannat bör bl.a. beaktas

- vilka grupper boendet är avsett för och de inskrivna personernas antal, ålder och individuella förutsättningar
- boendets utformning
- att personalens behov av introduktion, handledning och kompetensutveckling tillgodoses och att kraven på dokumentation uppfylls



# 7 kap. Bemanning i skyddat boende

## Bemanning på plats i boendet (2 §)

Personal ska finnas på plats i boendet i den utsträckning och omfattning som krävs med hänsyn tagen till:

- verksamhetens inriktning
- boendets utformning
- varje inskriven persons behov av stöd och hjälp

Personal ska vara tillgänglig dygnet runt och vid behov kunna infinna sig i boendet utan oskäligt dröjsmål (med hänsyn tagen till tryggheten och säkerheten).



# 8 kap. Lokaler och skyddsanordningar



# 8 kap. Lokaler och skyddsanordningar

## Lokalernas utformning (1 §)

Den som bedriver verksamhet i form av skyddat boende ska se till att boendets lokaler är:

- ändamålsenliga för den verksamhet som bedrivs
- anpassade så att de möjliggör en trygg och säker vistelse
- är utformade med hänsyn tagen till den personliga integriteten



# 8 kap. Lokaler och skyddsanordningar

## Allmänna råd - Lokalernas utformning

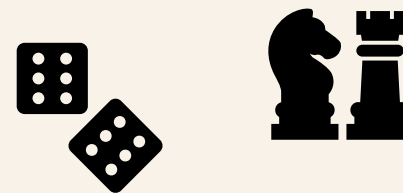
- Bör vara hemlika.
- Vuxna bör ha ett eget rum, kan dela rum med sitt eller sina barn, om det bedöms lämpligt.
- Bör finnas tillgång till rum eller del av rum för tillagning och intag av måltider samt rum för personlig hygien.
- Bör finnas tillgång till personalutrymmen för t.ex. dokumentation, administration & möjlighet att ha enskilda samtal.

*I kollektiva boenden bör det även finnas tillgång till rum för samvaro och antalet rum för personlig hygien bör vara anpassade till antalet inskrivna i boendet.*

## 8 kap. Lokaler och skyddsanordningar

### Skyddade boenden som tar emot barn (2 §)

Bestämmelser om att ett skyddat boende som tar emot barn ska det vara lämpligt för barn, oavsett ålder och kön finns i 3 kap. 3 a § socialtjänstförordningen.



*Glöm inte bort  
tonåringarna!*

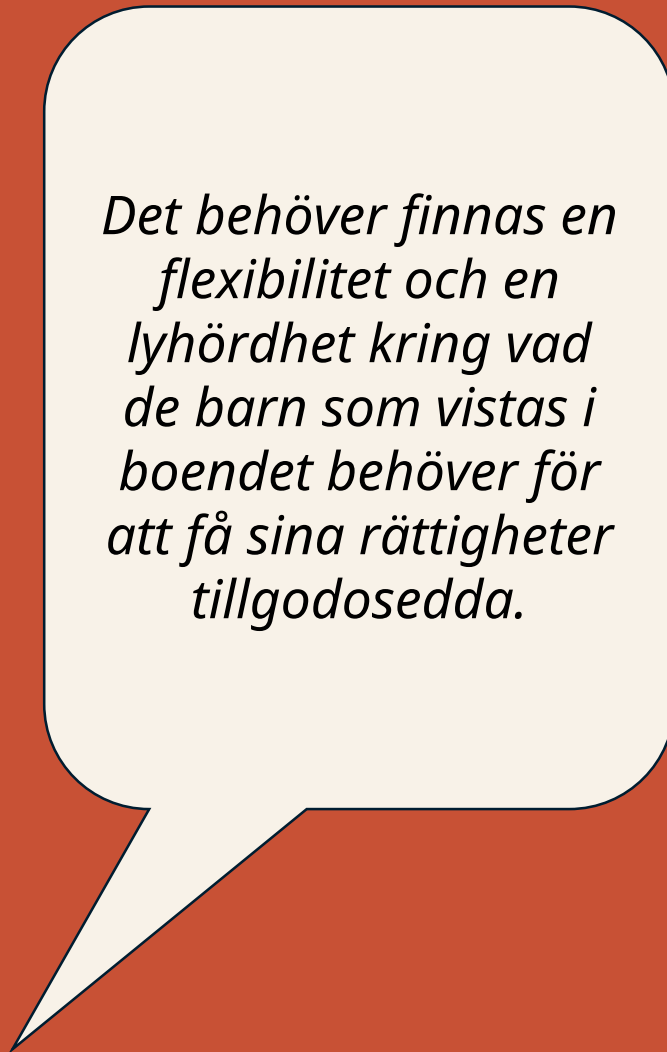


## 8 kap. Lokaler och skyddsanordningar

### Allmänna råd skyddade boenden som tar emot barn

Att ett skyddat boende ska vara lämpligt för barn kan bl.a. innebära att boendet har utrymmen för:

- lek och sysselsättning som är anpassade efter olika åldrar
- utrymmen som är lämpliga för skolarbete



*Det behöver finnas en flexibilitet och en lyhördhet kring vad de barn som vistas i boendet behöver för att få sina rättigheter tillgodosedda.*

# 8 kap. Lokaler och skyddsanordningar

## Skyddsanordningar (3 § )

Bestämmelser om att ett skyddat boende ska ha tillräckliga skyddsanordningar för att kunna erbjuda skydd mot hot, våld och andra övergrepp finns i 3 kap. 3 a § socialtjänstförordningen.





# 8 kap. Lokaler och skyddsanordningar

## Allmänna råd - Skyddsanordningar

Vid bedömningen av vad som är tillräckliga skyddsanordningar bör bl.a. beaktas

- verksamhetens inriktning
- boendets utformning
- om boendet ligger på markplan
- hur omgivningen ser ut där boendet är beläget

Skyddsanordningar kan t.ex. vara säkerhetsdörr, titthål, portkod, porttelefon och larm.



# Ytterligare stöd från Socialstyrelsen

# Meddelandeblad om de nya föreskrifterna och allmänna råden

- Meddelandebladet beskriver varje kapitel ännu mer.
- Stöd för implementering av föreskrifterna.
- Finns på [Socialstyrelsen.se](https://socialstyrelsen.se)

## Meddelandeblad

Nr 1/2025

### Nya föreskrifter och allmänna råd om skyddat boende

Socialstyrelsen beslutade den 18 februari 2025 om nya föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2025:3) om skyddat boende. Författningen träder i kraft den 1 juni 2025 och innehåller krav på kvalitet och säkerhet i skyddade boenden. Författningen riktar sig till alla som driver skyddat boende som kommuner, ideella föreningar och privata bolag.

Syftet med författningen är att bidra till att insatsen skyddat boende håller en god kvalitet och erbjuder en trygg och säker vistelse. Författningen syftar också till att minska de skillnader i kvaliteten mellan olika skyddade boenden som finns idag samt vara ett stöd för IVO vid deras tillsyn och tillståndsprövning.

Författningen innehåller åtta kapitel:

- 1 kap. Tillämpningsområde
- 2 kap. Ledningssystem
- 3 kap. Säkerhetsarbete
- 4 kap. Inskrivning i skyddat boende
- 5 kap. Genomförandet av insatsen skyddat boende
- 6 kap. Personalens kompetens
- 7 kap. Bemanning i skyddat boende
- 8 kap. Lokaler och skyddsanordningar

I det här meddelandebladet beskrivs bestämmelserna närmare.

# Tack för idag!

[socialstyrelsen@socialstyrelsen.se](mailto:socialstyrelsen@socialstyrelsen.se)

